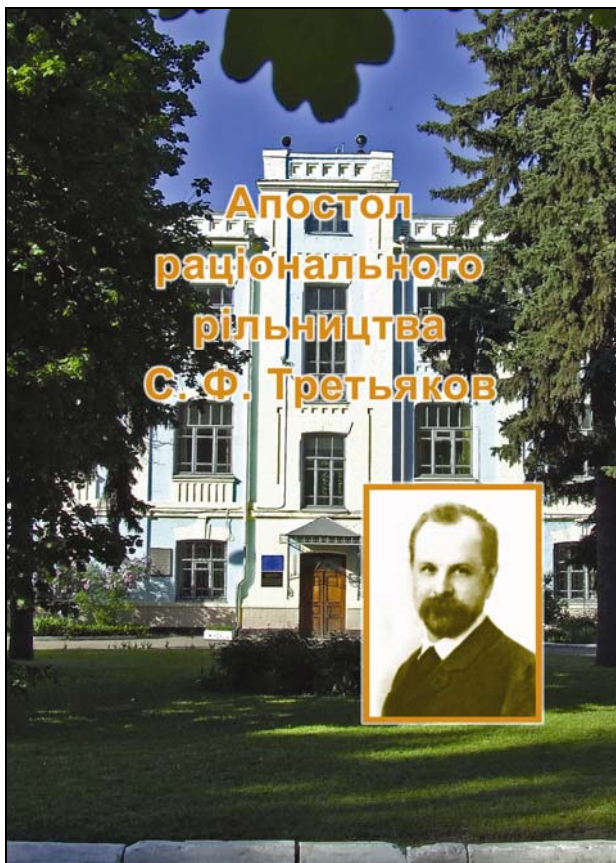

ДУХОВНА ПАМ'ЯТКА С. Ф. ТРЕТЬЯКОВУ В УКРАЇНІ *

Забезпечення сільськогосподарських товаровиробників новітніми технологіями й технічними засобами з урахуванням різноманіття природних і соціально-економічних умов є першочерговим завданням науки.

Кожна сільськогосподарська культура потребує відповідних умов вирощування, в тому числі ґрунтових. При цьому родючість ґрунту повинна регулюватися за принципом поетапної ліквідації факторів, які обмежують вирощування окремої культури. Вирішення даної проблеми вимагає глибокого вивчення і розробки нових шляхів удосконалення й освоєння технологій вирощування сільськогосподарських культур.

Усі зазначені питання свого часу вирішував і Сергій Федорович Третяков – один із найвидатніших організаторів вітчизняної сільськогосподарської дослідної справи, якого доля привела до Полтави ще 1898 році.

Полтавську сільськогосподарську дослідну

станцію вважають першою науковою установою, з якої починається розвиток вітчизняної сільськогосподарської галузі. Результати досліджень науковців станції є основою для всієї Чорноземної смуги. Особливий розквіт Полтавської станції припадає на час, коли її очолював С. Ф. Третяков.

Доповіді та звіти, зроблені С. Ф. Третяковим за роки діяльності, є цінним матеріалом із методики та організації дослідної справи і по даний час.

Зазначені відомості, а також інші цікаві й нові дані про життя і наукову діяльність видатного вченого можна прочитати у книзі «Апостол раціонального рільництва С. Ф. Третяков» (укладачі видання – В. А. Вергунов, В. М. Самородов, Н. М. Опара). Загалом матеріали, вміщені у книзі, відтворюють достовірну картину всіх основних подій у діяльності С. Ф. Третякова як науковця й організатора вітчизняної науки. Виявлений і опрацьований авторами комплекс друкованих та архівних джерел із життєопису, наукової й організаційної діяльності вченого у своїй сукупності дає змогу досить повно й достовірно показати його основні здобутки.

Перший розділ видання в історичному контексті розкриває біографію Сергія Федоровича. Окремі дані наведено вперше. Цікавим є той факт, що академік М. І. Вавилов клопотав про призначення пенсії вдові вченого Н. М. Третяковій. Авторами досліджено й її життя, а також подальше життя всіх нащадків С. Ф. Третякова. Хронологічна канва висвітлює основні дати їх діяльності, розкриває чимало нового та цікавого.

До другого розділу автори включили спогади про С. Ф. Третякова його сучасників і колег. Найяскравішими є передруки з «Южно-Русской Сельско-Хозяйственной газетъ», про що свідчить кропітка робота з пошуку цих друкованих джерел. Такі видатні постаті як В. М. Арнольдї, В. Е. Брунст, М. М. Грачов, Г. Г. Дібольд, В. М. Дьяков, М. А. Єгоров, Б. К. Єнкен та ін. діляться своїми спогадами про вченого для прийдешніх поколінь. Цікавими для широкого кола читачів є примітки одного з авторів (В. М. Самородова), що стали своєрідними маленькими біографічними нарисами про зазначені особистості.

* Апостол раціонального рільництва С. Ф. Третяков / уклад.: В. А. Вергунов, В. М. Самородов, Н. М. Опара; наук. ред. В. А. Вергунов. – Полтава, 2011. – 200 с.

Авторами професійно складений «Хронологічний покажчик публікацій С. Ф. Третьякова (1895–1921)». Його опрацьовано відповідно до бібліографічного ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Цей покажчик включає 281 наукову працю вченого.

Автори книги з великою любов'ю підготували видання до друку. Було вивчено безліч літературних джерел стосовно життя і наукової діяльності вченого, про що свідчать 286 використаних джерел.

Заслуга упорядників книги в тому, що знайдені найцікавіші факти, які характеризують С. Ф. Третьякова не лише як науковця, директора Полтавської сільськогосподарської дослідної станції, а й непересічну людину.

Досить цікавим є представлений набір фотографій: це насправді «фотолітопис», як назвали його автори. Усі світлини, що публікуються вперше з архівів М. Л. Ієвлева та Є. О. Коломійцева, є скарбницею для сучасних дослідників. Ця частина роботи авторів заслуговує на найвищу оцінку не тільки тому, що вони змогли знайти такі рідкісні світлини, а тому, що вони стали справжнім історичним додатком не лише до біографії С. Ф. Третьякова, а й до біографії таких відомих діячів науки, як М. В. Курдюмов, К. Г. Маньковський, Б. Г. Немирицький, О. Н. Соколовський.

В іменному покажчику посилання надаються на номери хронологічного покажчика наукових праць і літератури про життя та діяльність вченого.

На жаль, короткий відрізок життєвого шляху С. Ф. Третьякова не дав втілити у реальність усі задуми вченого. Проте все це вдало продовжують декілька поколінь його однодумців і послідовників зазначеної наукової установи – нинішнього Полтавського інституту АПК імені М. І. Вавилова НААН.

Рецензоване видання красномовно свідчить, що подальший розвиток сільськогосподарської науки в Україні повинен спиратися на історичний досвід минулого й ретельний аналіз сучасного стану. Тому автор цієї рецензії дуже пишається тим, що співпрацює з авторами книги. Завдяки таким особистостям наша історія сільськогосподарської дослідної справи повернула із забуття не тільки окремих вчених, а навіть окремі галузі сільськогосподарського виробництва.

Рекомендую книгу всім вченим у галузі аграрної, біологічної, історичної та педагогічної наук. Вона буде цікавою для студентів і аспірантів сільськогосподарських і біологічних факультетів вищих навчальних закладів, а також усім, хто цікавиться історією та сучасним станом науки України.

***В. М. Ожерельєва**, кандидат історичних наук,
провідний науковий співробітник
лабораторії інформаційних технологій та аналітики
Інституту рослинництва ім. В. Я. Юр'єва НААН*